

Сергій ТРИМБАЧ: «ЧИ ЗДАТНА СУЧАСНА ЕЛІТА НА СПРАВЖНЮ, А НЕ СТИЛІЗОВАНУ, РЕФОРМАЦІЮ ДЕРЖАВНОГО УСТРОЮ»

«Щоб несонним снилися всі неправди...»

Автограф може найвідомішого тексту Тараса Шевченка, послання українцям «І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в Україні і не в Україні...» датовано «14 декабря 1845, Вьюнища».

Варто сьогодні, у ці грудневі дні, в розпал війни росії проти нас, вчитатись у текст: у чому меседж національного пророка? На мій погляд, у тому, що йдеться про необхідність появи української еліти – справжньої, нелукавої, відповідальної. Свідомої своєї історичної місії... Без такої еліти, і це основний Шевченків мотив, Україна не може відбутися. Меседж, котрий нині варто актуалізувати – напередодні ймовірної паузи у війні. Паузи, яка може стати черговою катастрофою для України, коли на зміну мафіозним кланам не приїде еліта справжня.

Для цього, передусім, належить переглянути національну історію під кутом зору ролі в ній еліт.

Переглянути,

Щоб не сонним снилися

Всі неправди, щоб розкрилися

Високі могили

Перед вашими очима,

Щоб ви розпитали

Мучеників, кого, коли,

За що розпитали!

«Щоб несонним снилися...». Бо міфи й легенди, зазвичай, через сновидні трансляційні канали доставляються до адресата. У ХХ столітті Кінотеатр став майже ідеальним місцем такої трансляції. Інтелектуалам, якщо вірити Зигмунду Фрейдю, належить ті сновидіння тлумачити.

Для Шевченка визначальною щодо розуміння вітчизняної історії є поведінка української еліти, її готовність налаш-

товувати народ, націю на захист від споконвічних її ворогів. На вироблення і підтримку ціннісних комплексів, які й становитимуть ядро національного світогляду, національної філософії. Так було за часів Шевченкових, так воно і нині. Можна перемогти у війні, однак допоки еліта (передусім політична) матиме установку на зраду національних інтересів («Раби, подножки, грязь Москви, Варшавське сміття ваші пани, ясновельможній гетьмани»), доти Україні зависати над прірвою...

І нині є великі сумніви щодо здатності еліти уже теперішньої (спроба поміняти її під час останніх президентських виборів не призвела до скільки-небудь радикальних змін) взяти курс на справжню, а не стилізовану, реформацію усього державного устрою. Де народ буде не бидлом, не «електоратом», не ціллю для інформаційних інтервенцій, а повноцінним суб'єктом творення нації, творення, яке не може мати якоїсь точки завершення – це вічний і довічний процес.

Народ український заслужив на таке місце, на таку роль в історії. Саме він зіграв вирішальну роль у тому, що ні за три дні, ні за три роки Україна не здалася на ласку ворога. Цьому передували два Майдани, 2005 і 2014 року, коли саме народ зупиняв деструктивні наміри владних мафіозних еліт, що поділили Україну на зони впливу і «розграблення».

В обох випадках політична, державна верхівка переформовувалась, вносила корективи в риторику і – за великим рахунком – продовжувала обраний раніше курс: на будівництво і ствердження держави мафіозного, латиноамериканського типу. Де жонглюють словами «свобода», «демократія», де грають з народом, а точніше з його інстинктами, забезпечуючи видо-

вищами, серед яких і фальшована власна історія. Себто, трохи перефразовуючи Шевченка, щоби «сонним снилися всі неправди» – і щоби вони ні за яких обставин не прокидалися.

А народ прокинувся знову, його вулканічну енергію покликана війна, яка триває ще з 2014-го. Народ прокинувся, прокинулася еліта літературно-мистецька, культурна. А політична еліта (чи псевдоеліта) – за великим рахунком ні. Оскільки продовжує, стиха-потихеньку, втілювати все ті ж мафіозні схеми розкрадання державного і муніципального бюджету. Під час війни! Виگукуючи, щогодини, «Слава Україні!», і в резонанс «Героям слава!». А герої – то вони, звісно. Вони, оскільки чітко проводяться, і за тим тримаються, демаркаційні кордони, що відділяють «елітарні небеса» і решту земного народного тіла і духу.

І народ – ні, вони люблять народ. А вже Бога як люблять і шанують!.. Щоправда, Шевченко і тоді, й нині (він же Пророк, усе бачить) не дарма за епіграф обрав фразу із Соборного послання Іоанна: «Аще кто речеть, яко люблю Бога, а брата своего ненавидить, ложь есть».

Як подолати от сю ситуацію, за якої народ постав, а еліта все ще така собі Фата-моргана, фея, що живе собі на дні Житєйського моря і транслює в космос всеукраїнського Життя примарні видива, які є насправді аномальною рефракцією сонячних променів?..

Питання, на яке поки що немає відповіді. Немає відповіді, а є надія, що у цій страшній війні українці таки охоплять внутрішнім зором усю трагічну історію свою, й гармонізуються до ідеї єднання, коли обнімуть, по слову Пророка, «брати мої, найменшого брата».

А маги українська, сама Україна:

Благословить дітей своїх

Твердими руками

І діточок поцілує

Вольними устами.

І забудеться срамотня

Давня година,

І оживе добра слава,

Слава України,

І світ ясний, невечерній

Тихо засіє...

Обнімійте ж, брати мої.

Молю вас, благаю!

Почуймо Пророка, почуймо!

Час настає, а іншого може й не трапитись більше.

Сергій ТРИМБАЧ,
письменник, кінознавець,
член Ради Незалежного
Медіа Форуму